

Sammenfatning

Unge stemmer

– erfaringer med overgangen til job og uddannelse i Esbjerg

Mellem 45-50.000 unge i Danmark er ikke i uddannelse eller beskæftigelse. De har svært ved at komme videre på deres færd mod et voksenliv med uddannelse, job og fællesskab. Helt overordnet set er det vigtigt, at unge kommer videre i en ungdomsuddannelse eller job umiddelbart efter grundskolen. Studier viser nemlig, at unge, der umiddelbart efter grundskolen er uden for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet, har sværere ved senere at få et stabilt fodfæste i livet.

I Esbjerg kommer de fleste unge hurtigt videre i job eller på en ungdomsuddannelse. Men der er også en gruppe unge, der har udfordringer med at finde deres vej. 31% af de 16-21-årige i Østerbyen har ikke gennemført eller er i gang med en ungdomsuddannelse mod 14% af de unge på samme alder i Esbjerg Kommune generelt.

Derfor har 'MedVind i Østerbyen' bedt SUS – Socialt Udviklingscenter om at undersøge, hvad unge i Østerbyen oplever som henholdsvis udfordrende og hjælpsomt på deres vej mod uddannelse og beskæftigelse. Formålet er at samle de unges erfaringer op og bringe dem i spil for at skabe nye veje for den næste generation.

Analysen og konklusionerne bygger derfor på de levede erfaringer fra en stor gruppe unge fra Østerbyen, men også på central forskning på området samt lokal- og nationale data og statistik. I centrum af publikationen står de unges vidnesbyrd og fortællinger; en viden, som er blevet skabt i samarbejde med de unge selv.

Unge ønsker

På baggrund af analysen er her de unge i Østerbyens ønsker til, hvad voksne, beslutningstagere og fagprofessionelle særligt bør have fokus på.

Forstående voksne: Der ser, støtter og hepper.

'Systemer' tilpasset den unge: Ikke omvendt. Altså fleksibilitet.

Hjælp i skolen: Når problemerne er der.

Anerkendelse og opbakning: At blive set. At blive mødt med forventning og tillid.

Grænser: Voksne, der griber ind overfor diskrimination og mobning.

Hele vejen rundt: Hjælp og støtte til det faglige, men også det personlige.

Menneske frem for indsats: At blive mødt som det menneske man er, hele vejen igennem.

Skræddersyet vejledning: Måltrettet den individuelle unge.

Hvem er de unge? 53 unge fra Østerbyen har deltaget i analysen. De er fra: FGU Vest, Social- og Sundhedsskolen Esbjerg, Rybners Tekniske Skole, Esbjerg Gymnasium, Studie 10 (10. klasse), Vindmøllen (et særligt ungetilbud under Jobcentret), Uddannelseshuset (jobcentertilbud).

Konklusioner

Unge erfaringer i skolen

Skolefravær- og skift: Mange har erfaringer med og tanker om skolefravær, også langvarigt fravær. Et fravær kan synes som den eneste løsning i en svær periode med fx personlige problemer, men kan også 'blive en vane'. Flere unge undrer sig over, at de ikke blev kontaktet af skolen under fravær. Skoleskift er også en fælles erfaring, men med blandet resultat. At skifte skole kan være fagligt svært, og problemerne 'flytter' ofte med, men det kan også løse fx skoletræthed, når man kommer i et nyt fællesskab.

Faglige udfordringer: En stor del af de unge har haft faglige udfordringer og indlæringsvanskeligheder i folkeskolen - og har haft det siden, de gik i indskolingen. Især ordblindhed er en gennemgående erfaring. Oplevelsen af at sakke fagligt bagud har stor betydning for de unges selvbillede og tiltro til egne evner.

Støtte fra voksne: De unge oplever en direkte sammenhæng mellem lærerens støtte og deres egen motivation. Men flere har ikke fået den nødvendige hjælp og støtte til hverken det faglige, sociale eller personlige. Når en lærer eller en anden betydningsfuld voksen 'står op for én' og støtter og hepper på én, er det en uvurderlig faktor i at turde tro på sig selv og på fremtiden.

Unge livssituation og personlige udfordringer

Trivsel og psykisk sundhed: Oplevelser med mistrivsel og psykiske udfordringer som især depression, angst, mobning og ensomhed fylder meget for de unge. Ofte begynder udfordringerne allerede i folkeskolen og bliver en barriere for at komme videre på en ungdomsuddannelse. Selvom nogle unge har erfaringer med at få god støtte af voksne fagpersoner, der reagerede på deres mistrivsel, har mange ikke oplevet at få nok hjælp og har følt, de stod alene.

Familien: Situationen hjemme i familien har meget stor betydning for, hvordan de unge trives - også i skolemæssig sammenhæng. Helt overordnet peger de unge på, at familien er deres vigtigste netværk. En familie, der støtter og bakker op, er en grundpille i at have det godt og klare sig godt. For de unge, der vokser op med væsentlige udfordringer på hjemmefronten, går det ud over koncentrationen, engagementet og trivselen i skolen.

Diskrimination: En fælles erfaring fra unge med etnisk minoritetsbaggrund er at møde racisme og forskelsbehandling gennem opvækst og skolegang - og også at finde en måde at 'leve med det' på. De unge oplever altid at være bagud på point sammenlignet med unge uden etnisk minoritetsbaggrund. Det skaber et belastende pres på den enkelte i skolen og på ungdomsuddannelsen for at være 'ekstra god' for at kunne klare sig.

Unge møde med 'systemet'

Grundig og 'upartisk' vejledning: De unge oplever uddannelsesvalg som noget stort og betydningsfuldt, hvor de er meget i tvivl og ikke altid får specialsyet vejledning til lige netop dem. Gymnasiale uddannelser favoriseres, når de er i tvivl om uddannelsesvalg, selvom det ikke passer til dem.

Jobcenter med plads til alle: To typer af oplevelser med jobcentret dominerer de unges erfaringer. Den ene er negativ og stressende, fordi jobcentret kun har travlt med at få den unge ud i beskæftigelse og ikke tager hensyn til det individuelle. Det hjælper ikke. Den anden er positiv, fordi jobcentret laver særligt tilrettelagte tilbud til den unge. Det hjælper.

Helhed er vigtigt: Den bedste støtte er, når de fagprofessionelle ser 'hele den unge'. Når man får hjælp til både det faglige og det personlige på samme tid, bliver man klædt godt på til at gå videre med en ungdomsuddannelse.